

ПРОЕКТЕН РЕЗУЛТАТ 2:

Инструментариум за електронно обучение за зелено и социално предприемачество

Модул 6:

Представяне на политиките на ЕС, свързани с предприемачеството чрез анимирани видеоклипове

Разработен от

Партньор 7 – MOBAD

Модул 6: Представяне на политиките на ЕС, свързани с предприемачеството чрез анимирани видеоклипове

Цел на модула:	Този модул има за цел да предостави необходимите знания на обучаващите се относно политиките на ЕС, свързани с предприемачеството. Модулът въвежда обучаващия се в общото разбиране на процеса по създаване на политики в ЕС, от изготвянето до изпълнението, и след това продължава с график на политиките на ЕС, свързани с предприемачеството с последователен подход.
Цели на обучението:	Учебните цели на този модул са: <ul style="list-style-type: none"> • Да се разберат основите на правенето на политика като цяло • Да разбере как се правят политиките в ЕС • Да разбере как се разпространяват и прилагат политиките в ЕС • Да разберем появата на политиките, свързани с предприемачеството • Да разберем развитието на политиките, свързани с предприемачеството • Да разберем сегашната политика на предприемачество в ЕС • Да разберем различните политики на ЕС по отношение на предприемачеството
Резултати от обучението:	В края на този модул, обучаващия се трябва да може: <ul style="list-style-type: none"> • Да описва основите на създаването и разработването на политики като цяло; • Да познава процесите по изработване на политики в ЕС; • Да разбира процеса на разпространението и прилагането на политиките в ЕС; • Да разбира процеса на разработването на предприемачески политики на ЕС; • Да идентифицира политиките за насърчаване на предприемачеството на ЕС; • Да познава и разбира настоящите политики за предприемачеството на ЕС.
Съдържание:	<p>Въведение</p> <p>Дори след 60 години обща визия остават налице бариери и ограничения за предприемаческите предприятия; това налага ограничения в развитието на пълния им потенциал в ЕС. Несъмнено икономиката на ЕС е изправена пред значителни предизвикателства като единния пазар и единствената възможност на ЕС за повишаване на своята конкурентоспособност е насърчаването на предприемачеството.</p> <p>Еволюцията на предприемаческата политика на ЕС претърпя промени, които наподобяват стандартния предприемачески цикъл на всяко едно начинание: (i) концепция или откриване на идея за решаване на проблемите на клиента; (ii) последователни фази по разработване на продукта или услугата, включващи корекции в първоначалната идея до пускането на пазара; и (iii) постоянния процес на обучение, свързан с жизнения цикъл.</p> <p>ТЕМА 1. Процес на европейската политика</p> <p>1.1 Разбиране на процеса по разработването на политики и европейската политика</p> <p>1.2 Вземане на решения в ЕС</p> <p>1.3 Прилагане на политиките на ЕС</p> <p>Въпроси за размисъл (3 въпроса)</p> <p>ТЕМА 2. Политики за социално и приобщаващо предприемачество</p> <p>2.1 Приобщаващо предприемачество и микрофинансиране</p> <p>2.2 Социални цели на предприемачеството</p> <p>2.3 Проблеми на околната среда и устойчивост</p> <p>Въпроси за размисъл (3 въпроса)</p> <p>ТЕМА 3. Политики за финансово и икономическо предприемачество</p> <p>3.1 Силно въздействие и дигитално базирано предприемачество</p> <p>3.2 Агломерация и интернационализация на бизнес начинания</p> <p>3.3 Бъдеще на политиката по предприемачество в ЕС</p> <p>Теми за размисъл (3 въпроса)</p> <p>Казуси (2)</p> <p>Дейности (3 дейности)</p> <p>Допълнителна литература (списък с допълнителни материали)</p> <p>Тест (10 въпроса)</p> <p>Използвана литература</p>
Разпределено време:	90 минути
Хаштаг на модула	#GreenEntrepreneurship (ЗеленоПредприемачество); #SocialEntrepreneurship (СоциалноПредприемачество); #EUEntrepreneurship (ЕСПредприемачество); #EUEntrepreneurshipPolicy (ЕСПредприемачествоПолитика); #DigitalEntrepreneurship (ЦифровоПредприемачество); #Agglomeration (Агломерация); #Internationalization (Интернационализация).

ВЪВЕДЕНИЕ

Дори след 60 години обща визия остават налице бариери и ограничения за предприемаческите предприятия; това налага ограничения в развитието на пълния им потенциал в ЕС. Несъмнено икономиката на ЕС е изправена пред значителни предизвикателства като единния пазар и единствената възможност на ЕС за повишаване на своята конкурентоспособност е насърчаването на предприемачеството.

Еволюцията на предприемаческата политика на ЕС претърпя промени, които наподобяват стандартния предприемачески цикъл на всяко начинание: (1) концепция или откриване на идея за решаване на проблемите на клиента; (2) последователни фази по разработване на продукта или услугата, включително проблемите и корекциите в първоначалната идея до пускането на пазара; и (3) постоянния процес на обучение, свързан с жизнения цикъл.

Тема 1 Процесът на европейската политика

Около началото на 90-те години почти не е имало конкретни инициативи за предприемаческа политика, а само някои общи политики за насърчаване на предприемачеството на ниво ЕС, които включват непосредствено МСП и предприемачите.

Ранната ера, в която има само проблясъци на опити за развитие на предприемачеството, започва около началото на 90-те години и завършва в края на десетилетието. Епохата е белязана с две характеристики:

- Няма конкретни мерки за предприемачеството.
- Предварителни споменавания до края на периода.

Етапът на зараждащата се предприемаческа политика в ЕС, който може да се проследи от края на 90-те до началото на 2010 г., постави началните стъпки на предприемаческа политика с основен фокус върху диагностиката на предприемаческата екосистема и някои мерки за подкрепа, главно за МСП.

1.1 Разбиране на процеса по разработване на политики и европейската политика

Разбирането на процеса по създаване на политики на ЕС е от решаващо значение за разбирането как се вземат решения, как се определят приоритети и политики. С разбиране на основите на тези процеси,

Множеството измерения на всеобхватната предприемаческа политика на ЕС едва наскоро бяха идентифицирани и разгледани като наистина отличителна област на политиката, главно чрез приемането през 2013 г. на Плана за действие „Предприемачество 2020“, който определя инициативите, които трябва да бъдат предприети от Комисията за периода до 2020 г. Това изрично признаване на предприемачеството като отделна област на политиката в този ключов документ е отразено във включването му като една от четирите ключови области на наскоро създадената Генерална дирекция „Вътрешен пазар, промишленост, МСП и предприемачество“.

1.2 Вземане на решения в ЕС

Може да се твърди, че на ниво Европейски съюз се е появила сложна система от множество участници и баланс на силите. Изпълнителната агенция на европейско ниво е Европейската комисия, която е упълномощена да прилага европейските договори чрез иницииране на европейско законодателство и надзор на неговото прилагане. В рамките на Европейската комисия съществува разпределение на задачи, функции и отговорности, което изисква вътрешна координация, за да се появят и прилагат цялостни политики. Съгласно Правилника за дейността на Комисията различните нейни отдели са длъжни да работят в тясно сътрудничество и координирано при подготовката или изпълнението на решенията на Комисията. На практика това изискване ще бъде изпълнено чрез консултации, проведени между отговорния отдел и други отдели, „които са свързани или засегнати по силата на техните правомощия или отговорности или естеството на предмета“, преди документът да бъде представен от основателя на комисията. Отговорният отдел, след като информира правните служби и финансовите отдели, се стреми да състави предложение, което има съгласието на всички консултирани отдели.

Въпреки че равнището на вземане на решения в ЕС придоби правомощия, увеличи наднационалните структури за вземане на решения и даде правомощия на участници като Европейската комисия, Съда на ЕС и Европейския парламент, то все пак не надви своите държави-членки. Държавите-членки остават представлявани от своите правителства в две ключови изпълнителни и законодателни институции на ниво ЕС, Европейския съвет и Съвета. Нещо повече, прехвърлянето на компетенциите на ниво ЕС се основава на принципа на предоставяне на правомощия, т.е.: ЕС трябва да действа в рамките на ограниченията, които са му предоставени. Компетенциите на ниво ЕС не са само изключителни компетенции, чрез които ЕС има способността да действа и да създава европейско право и политики в съответните области. Споделените и координационни компетенции на ЕС наистина позволяват на държавите-членки да действат в различни области заедно с ЕС.

Процес на вземане на решения в ЕС

Има 3 основни институции, участващи във вземането на решения в ЕС:

- Европейският парламент, представляващ гражданите на ЕС
- Съветът на Европейския съюз, представляващ правителствата на ЕС
- Европейската комисия, представляваща общите интереси на ЕС

Политиките на ЕС обикновено се решават чрез обикновената законодателна процедура (преди известна като

процедура за „съвместно вземане на решения“). Това е процес, при който трите основни институции постигат съгласие относно законодателството.

Изготвяне на законодателство на ЕС

Преди Комисията да предложи нови инициативи, тя оценява потенциалното икономическо, социално и екологично въздействие, което те могат да имат.

Преглед и одобряване

След като Комисията представи своето предложение, Парламентът и Съветът го преразглеждат и могат да предложат изменения. Обикновено след това Парламентът, Съветът и Комисията се срещат, за да видят дали могат да постигнат съгласие по пълен набор от изменения.

1.3 Прилагане на политиките на ЕС

Прилагането на политиките в ЕС следва следните етапи (Планиране и изпълнение, n.d.).

Бюджетът за политиката и правилата за нейното използване се решават съвместно от Европейския съвет и Европейския парламент въз основа на предложение от Комисията. Регламентът за общите разпоредби установява регулаторната рамка, обща за 8 фонда на ЕС под споделено управление.

Принципите и приоритетите на политиката на сближаване се прецизират чрез процес на консултации между Комисията и страните от ЕС. Всяка държава-членка изготвя проект на споразумение за партньорство, което очертава стратегията на страната и предлага списък от програми. В допълнение към това държавите-членки също представят проекти на програми, които обхващат целите на държавите-членки и/или региони.

Комисията **преговаря** с националните власти относно **окончателното съдържание** на Споразумението за партньорство, както и на всяка програма. Работниците, работодателите и организациите на гражданското общество могат да участват в програмирането и управлението на програмите.

Програмите се изпълняват от държавите-членки и техните региони. Това означава подбор, мониторинг и оценка на стотици хиляди проекти. Тази работа се организира от „управляващи органи“ във всяка страна и/или регион.

Комисията ангажира средствата (за да позволи на страните да започнат да харчат по своите програми).

Комисията плаща сертифицираните разходи на всяка държава.

Комисията наблюдава всяка програма заедно със съответната държава.

Както Комисията, така и държавите-членки са отговорни за докладването и оценката през целия програмен период.

Теми за размисъл:

- Имайки предвид обичайните процеси на създаване на политики в ЕС, еволюцията на предприемаческата политика на ЕС претърпя промени, които наподобяват стандартния предприемачески цикъл на всяко начинание. С други думи, изготвянето на политики в ЕС само по себе си следва предприемаческия път чрез (1) концепция или откриване на идея за решаване на проблем на клиента; (2) последователни фази на разработване на продукта или услугата, включително проблеми и корекции в първоначалната идея до пускането на пазара; и (3) постоянния процес на обучение, свързан с жизнения цикъл. Според вас какво е научил ЕС досега по отношение на насърчаването на предприемачеството през последното десетилетие?
- Във връзка с предходната точка от „Теми за размисъл“, какво мислите, че ще предизвика създаването на

Тема 2 Политики за социално и приобщаващо предприемачество

2.1 Приобщаващо предприемачество и микрофинансиране

Политиките за приобщаващо предприемачество имат за цел да подкрепят създаването и растежа на предприятия от по-слабо представени групи (напр. жени, младежи, мигранти и възрастни) и безработни. За тези групи обичайните бариери пред предприемачеството често са по-високи от средните.

С оглед на предизвикателствата пред прехода към зелена икономика и цифровизация, Европа ще се нуждае от иновативни решения и всички предприемачески таланти трябва да бъдат насърчавани.

Европейската комисия има дългогодишно сътрудничество с ОИСР в областта на приобщаващото предприемачество. Това сътрудничество допринесе за разработването на инструмент за по-добра предприемаческа политика, който помага на политиците на всички нива да подобрят своите политики за приобщаващо и социално предприемачество.

Сътрудничеството доведе и до няколко публикации, включително двугодишния доклад „Липсващите предприемачи“ (2019 и 2021) и поредица от политически кратки доклади, обхващащи въпроси като:

- инкубатори, които подкрепят приобщаващото предприемачество
- предприемачество за възрастни хора
- предприемачество за млади хора
- поддържане на самостоятелна заетост
- неформално предприемачество

Приобщаващото предприемачество също е обхванато от проекта „По-добри инкубатори“, който се стреми да стимулира

основните бизнес инкубатори да разширят обхвата си до социално и приобщаващо предприемачество.

2.2 Социални цели на предприемачеството

Какво е социално предприемачество?

Социалното предприемачество е предприемачеството, което има за основна цел да се справи с належащите социални предизвикателства и да отговори на социалните нужди по иновативен начин, като същевременно служи на общия интерес и общото благо в полза на общността. Накратко, социалното предприемачество се стреми предимно към социално въздействие, а не към максимизиране на печалбата в усилията си да достигне до най-уязвимите групи и да допринесе за приобщаващ и устойчив растеж (ОИСР, и др.).

Защо е важно социалното предприемачество?

Социалното предприемачество играе важна роля в справянето със социалните, икономическите и екологичните предизвикателства, като същевременно насърчава приобщаващ растеж, споделен просперитет и социално включване. Освен това социалното предприемачество допринася за създаването на работни места, особено на местно ниво, както и за демократичното участие и подобряването на предоставянето на социални услуги.

За да повиши ефективността на социалното предприемачество и да го направи по-разпространено, ЕС предоставя;

- Задълбочени прегледи на страната
- Политически доклади
- Семинари за изграждане на капацитет
- Кратко изложение на добрите практики

2.3 Проблеми на околната среда и устойчивостта

Европейската комисия стартира Европейската зелена сделка през декември 2019 г., за да пренасочи икономическия растеж към въглеродна неутралност — в съответствие с Целите за устойчиво развитие на ООН. Това е „новата“ стратегия за растеж и действие на Европа, за да се направи икономиката на ЕС устойчива и конкурентоспособна, като същевременно се взема предвид околната среда. За да се осъществи това, ЕС се стреми да трансформира икономиката си, като има нулеви нетни емисии на парникови газове до 2050 г.; да бъде първият климатично неутрален континент в света, при който;

- икономическия просперитет не зависи в голяма степен от интензивността на вложените ресурси (т.е. дематериализация);
- има негативен екологичен резултат;
- няма нито един изоставен регион.

Европейският съюз, също така прилага концепцията за системата за кръгова икономика, чиято основна идея е да поддържа добавената стойност в продуктите възможно най-дълго, както за подобряване на качеството на околната

среда, така и за премахване на отпадъците.

Тези разпоредби предполагат подобряване на системите за управление на отпадъците в ЕС и правната регулация. Европейската комисия предложи законодателен пакет за коригиране на основните директиви, свързани с управлението на отпадъците.

Европейският парламент и Съветът приеха този документ през 2018 г. Законодателният пакет изменя шест директиви, които са основните компоненти на правната рамка за управление на отпадъците в ЕС.

Това са системни промени в законодателството на ЕС относно отпадъците и включват:

- промяна на системата за управление на отпадъците;
- привеждане на съответствие в дефинициите; и
- формулирането на нови правни дефиниции (например битови отпадъци, обратно насипване) или установяване на качествени и количествени показатели, които отразяват същността на т. нар. йерархия на отпадъците.

Какво означава всичко това за предприемачите, изпълнителните директори, компаниите и инвеститорите, управляващи бизнеса си в Европа или за Европа?

Крайната цел за всеки бизнес трябва да бъде той да стане устойчив, като превърне климатичните и екологичните предизвикателства в бизнес възможности и като направи прехода приобщаващ за всички заинтересовани страни.

Ръководствата на много глобални играчи в Европа популяризират Европейската зелена сделка и обещават да преразгледат бизнеса си. Редица висши мениджъри са част от Групата за действие на главните изпълнителни директори за Европейската зелена сделка, стартирана съвместно със Световния икономически форум и Европейската комисия, за да мобилизират бизнеса и да допринесат към политическите усилия за устойчива околна среда чрез предприемачество.

Въпроси за размисъл

- Всяка компания може най-добре да оцени себе си и да прецени до каква степен може или трябва да допринесе за постигането на целите на Европейската зелена сделка. От една страна, компаниите се надяват, че Европейската зелена сделка няма да повлияе на бизнеса им. Подобно игнориращо отношение обаче, е много вероятно да доведе до много проблеми, включително възможна загуба на бизнес и пазарен дял. Една реалистична и интелигентна стратегия по отношение на Зелената сделка, от друга страна, може да доведе до нови пазари и бизнес дялове. В кои области целите на Европейския зелен пакт биха повлияли негативно на бизнеса?
- Позовавайки се на предходната точка от „Теми за размисъл“, в кои области целите на Европейската зелена сделка биха повлияли положително на бизнеса?
- Социалният предприемач се интересува от стартирането на бизнес за по-голямото социално благо, а не само за преследване на печалба. Предвид факта, че социалните предприемачи могат да се стремят да произведат екологично чисти продукти, да обслужват общност с недостатъчно обслужване или да се фокусират върху филантропски дейности (Социален предприемач: Дефиниция и примери, 2021 г.), как според вас ЕС трябва да промени политиките си, за да насърчи социалното предприемачество, докато все още осигурява достатъчно финансова мотивация?

Тема 3 Финансови и икономически политики на предприемачеството

Отправната точка за предприемаческата политика, която се прилага от Европейската комисия, е Small Business Act (SBA), приет през 2008 г.²⁹, който се основава на рамката и концепциите, разработени в Лисабонската програма на Общността от 2005 г. за модерна политика за МСП.³⁰ През 2010 г. Комисията определи SBA като „основен инструмент за насърчаване на конкурентоспособността и предприемачеството на МСП в рамките на единния пазар и извън него“.³¹ Законът и продължаващото значение, което той има и до днес за реализирането на по-широката предприемаческа политика на ЕС демонстрира централното значение на концепцията за МСП като опорна точка за повечето инициативи за реформа на предприемачеството. Дори ако обществените институции, към които са насочени реформите на предприемаческата политика, обхващат по-широк кръг от предприятия и предприемачи и най-важното също включват студенти и служители, повечето конкретни инициативи, предприети днес за реформиране на предприемаческото общество в Европа, включват МСП. Като се има предвид ролята на идеята за МСП като една от основните опорни точки за политиката на ЕС за насърчаване на предприемачеството, е полезно да се припомни определението на Съюза за това какво включва малкото и средното предприятие.

3.1 Силно-въздействащо и дигитално базирано предприемачество

Дигиталното предприемачество обхваща всички нови инициативи, както и трансформацията на настоящ бизнес чрез разработването и прилагането на нови цифрови технологии.

Дигиталните фирми се отличават с интензивно използване на иновативни цифрови технологии (особено социални медии, анализ на големи бази данни, мобилни и облачни пространства) за подобряване на операциите на компанията, иновации на нови бизнес модели, подобряване на бизнес интелигентността и ангажиране на потребителите и заинтересованите страни.

Те създават заетост и възможност за бъдещ растеж. Политиците и учените определят МСП и дигиталните фирми като критични за глобалните икономики поради техния принос към развитието на богатството, производството на доходи, продукцията и заетостта.

С ограничени ресурси властите трябва да направят трудни преценки относно това кои политики, програми и инициативи трябва да бъдат приложени, за да насърчат силно въздействащо и цифрово базирано предприемачество.

Наистина,

- i) Програмата в областта на цифровите технологии за Европа,
- ii) Акта за единния пазар,
- iii) индустриалната политика за ерата на глобализацията, и
- v) План за действие „Предприемачество 2020“ – осигурява солидна основа за създаване на сцена и предаване на силно политическо послание за постигане на целта цифровият единен пазар да стане реалност (Европейска комисия, б.д.).

Комисията подчертава потенциала на интелигентното използване на ИКТ като средство за насърчаване на предприемачеството, растежа и работните места в плана за действие „Предприемачество 2020“. Чрез новите цифрови технологии Комисията се ангажира да ускори създаването на нови бизнес перспективи и трансформацията на европейската бизнес среда.

Създадена е политическа рамка, която да очертае визията и основните приоритетни области за политически действия въз основа на обширен разговор със заинтересованите страни и анализ на политиката. Рамката е разделена на пет стълба, всеки от които описва основни елементи и поведения, които влияят върху цифровото предприемачество. Комисията е посветена на разгръщането и изпълнението на тази стратегия от пет стълба.

ENABLING DIGITAL ENTREPRENEURSHIP				
Digital knowledge base and ICT market	Digital business environment	Access to finance	Digital skills and e-leadership	Entrepreneurial culture
<i>Enhancing digital innovation, commercialization and the ICT sector</i>	<i>Strengthening digital infrastructure, the regulatory framework and improving ease of doing business</i>	<i>Facilitating access to finance and enhancing digital investments</i>	<i>Fostering e-leadership skills through education and training</i>	<i>Creating a supportive entrepreneurial culture</i>
<ul style="list-style-type: none"> ▶ Public and/or private sector support the creation of new companies and foster the development of existing ones that embrace digital ▶ Knowledge diffusion to enhance digital innovation is encouraged. ▶ ICT sector acts as an engine for diffusion and commercialization of new services/ideas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ A clear and supportive regulatory environment makes doing digital business simple, market entry is facilitated and there is an active and dynamic supply and demand of digital technologies ▶ Access to and trust in digital markets is heightened, as a result of an improved ICT infrastructure 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Enhanced access to finance is available, targeted at the creation, survival and growth of digital entrepreneurs ▶ Traditional forms of lending are complemented by innovative mechanisms targeted at enhancing digital investments ▶ Fiscal and tax frameworks are supportive and help to enable all business to embrace digital technologies 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ A supportive education system exploits the new opportunities arising from ICT development, so individuals have the skills and the knowledge to improve business efficiency and develop new business models powered by digital ▶ Entrepreneurs and business leaders are more e-competent and able to enhance growth and internationalization 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ The entrepreneurial culture is more supportive and embraces digital entrepreneurs. They are fully integrated in this context and their image and role in society are both improved and emphasized.

3.2 Агломерация и интернационализация на бизнес начинанията (бизнес венчър предприятия)

Преминаването от „управлявана“ икономика към „предприемаческа“ икономика е сред най-важните предизвикателства, пред които са изправени развитите икономики през последните няколко десетилетия. Това предизвикателство е тясно свързано с нарастващото значение на нефизическия капитал, като човешки и интелектуален капитал за създаване на богатство (ООН, 2020 г.).

Вариациите в предприемаческата дейност и пространствената структура на икономиките биха могли потенциално да бъдат източник на различна ефективност в разпространението на знания и в крайна сметка в икономическия растеж.

Проучванията показват, че след контролиране на запасите от знания и разходите за научноизследователска и развойна дейност, както предприемаческата дейност, така и агломерацията имат положителен и статистически значим ефект върху технологичните промени в Европейския съюз (Ас и Varga, 2005).

Ето защо, като признава значението на агломерацията и стабилната позиция на един все по-интернационализиращ се пазар, на 28 октомври 2015 г. Европейската комисия представи нова стратегия за единния пазар за постигане на по-задълбочен и по-справедлив единен пазар, който ще бъде от полза както за потребителите, така и за бизнеса. Един от четирите стълба на стратегията за единния пазар се фокусира върху насърчаването на по-добри възможности за бизнеса и потребителите.

Според REDI: Индексът за регионално предприемачество и развитие на ЕС, пазарната агломерация е важен компонент на стълба за възприятие на възможностите.

3.3 Бъдещето на политиката за предприемачество в ЕС

В обобщение, могат да бъдат идентифицирани три отделни фокуса в политиката на ЕС за предприемачество, тъй като тя се е развила с течение на времето:

1. фокус върху МСП;
2. фокус върху иновациите чрез МСП;
3. фокус върху МСП с висок растеж (Европейска комисия, 2013 г.).

През последните десетилетия инициативите в областта на политиката за предприемачество напреднаха от общи инициативи, ориентирани към буфериране, към такива, ориентирани към мобилизиране на ресурси и свързване, по-нататък към такива с висок растеж и повишаване на капацитета.

Възможно е да се направи разлика между;

- инициативи за изграждане на инфраструктура (бизнес инкубатори и научни паркове, с акцент най-вече върху буферирането);
- инициативи за мобилизиране на ресурси с предимно буферна ориентация (субсидии, грантове и т.н.);
- инициативи за достъп до ресурси с предимно свързваща ориентация (свързване с рискови инвеститори и ускорители, инициативи за работа в мрежа за насърчаване на междуфирмено сътрудничество и обмен на опит); и
- инициативи за повишаване на капацитета (селективни, целенасочени, специфични за фирмата усилия за повишаване на капацитета на ниво фирма за иновации и растеж).

Освен инфраструктурните инициативи, повечето инициативи в областта на предприемаческата политика остават фокусирани върху фирмите и работят в режим на „натискане на предлагането“, като фокусът е върху улесняването на дадена фирма в даден момент, като целта е да се улеснят резултатите на ниво фирма.

Въпреки нарастващото значение на явлението предприемаческа екосистема, има малко инициативи в областта на предприемаческата политика, насочени конкретно към функционирането на предприемаческите екосистеми.

Разбира се, има инфраструктурни политики, които имат по-широки въздействия от фирмено ниво (напр. нови бизнес инкубатори, научни паркове, ускорители). Има също инициативи за работа в мрежа, които се стремят да привлекат работа в мрежа между предприемаческите фирми (напр. инициативата на ЕС EuroStars, която улесни сътрудничеството за научноизследователска и развойна дейност между европейски МСП).

Освен това инициативите, ориентирани към висок растеж, биха представлявали важна съставка на предприемаческите екосистеми. Въпреки това все още липсва истински екосистемен подход в портфолиото от политики на ЕС за предприемачество. Следователно бъдещата тенденция в предприемаческите политики изглежда е насочена към предприемачески екосистеми.

Въпроси за размисъл

- За разлика от иновационните екосистеми, където обикновено можете да намерите собственик на платформа в центъра на екосистемата, в предприемаческите екосистеми никой не е наистина отговорен. Никой всъщност не „притежава“ първичните и вторичните екосистемни услуги – и следователно никой не се чувства непременно отговорен за гарантиране на ефективното функциониране на екосистемата. Вместо това, всички заинтересовани страни в екосистемата преследват собствените си цели във взаимодействието си с другите. При такова предизвикателство, какви отличителни предизвикателства смятате, че биха поставили предприемаческите екосистеми за разработването на политиката за предприемачество?
- Какви са предизвикателствата пред една централизирана система за вземане на решения за бъдещето на политиката на ЕС в областта на предприемачеството?
- Една от дискусиите в областта на политиките за предприемачество на ЕС е дали качеството трябва да бъде новият фокус, а не растежът. С всички цялостни политики, свързани с растежа на МСП чрез политики за предприемачество, кой според вас би представлявал най-добрият курс на действие, когато става въпрос за повишаване на качеството на предприемачеството?

Казуси

Казус 1: Разработване на политиката за социално отговорни обществени поръчки (SRPP) от Комисията на ЕС

Описание на казуса: Социално отговорните обществени поръчки (SRPP) са за даване на пример и влияние върху пазара. Чрез насърчаването на SRPP публичните власти могат да дадат на компаниите реални стимули за развитие на социално отговорно управление. Като купуват разумно, публичните власти могат да насърчават възможностите за заетост, достойната работа, социалното включване, достъпността, дизайна за всички, етичната търговия и да се стремят да постигнат по-широко спазване на социалните стандарти. За някои продукти, строителство и услуги въздействието може да бъде особено значително, тъй като публичните купувачи контролират голям дял от пазара (напр. в строителството, бизнес услугите, ИТ и т.н.). Като цяло публичните органи са основни потребители в Европа, като

харчат около 17% от brutния вътрешен продукт на ЕС (сума, равняваща се на половината от БВП на Германия). Следователно, като използват своята покупателна способност, за да изберат стоки и услуги, които също така осигуряват добри социални резултати, те могат да дадат голям принос за устойчивото развитие (Европейска комисия, 2020 г.).¹

Правното основание за обществените поръчки в Европейския съюз е се основава на Директиви 2004/17/ЕО и 2004/18/ЕО („Директивите за обществените поръчки“), които предлагат възможност за отчитане на социалните възнаграждения, при условие че по-специално са свързани с предмета на договора и са пропорционални на неговите изисквания и стига да се спазват принципите на съотношението цена/качество и равен достъп за всички доставчици от ЕС.

Ключови изводи: Политиката за социално отговорни обществени поръчки (SRPP) е разработена през годините от Съда на Европейския съюз (СЕС), от съдебната практика на Европейската комисия през 2001 г. и от проучване, публикувано от Комисията през 2003 г. относно многообразието и равенството в обществени поръчки. Този случай показва, че изготвянето на политики по въпроси, свързани с предприемачеството, следва рационален процес на вземане на решения, при който първо се дефинира проблем, след това се обсъждат алтернативи и накрая се взема решение.

Казус 2: Преглед на политиката на ЕС за МСП и нейното развитие

Описание на казуса: Ключови външни пречки за МСП (липса на квалифицирани работници, трудности при достъпа до финансиране, намаляващи инвестициите в обучение и научноизследователска и развойна дейност, и липса на подходяща регулаторна рамка, съчетана с ниско качество на управлението) могат значително да повлияят на регионите. МСП представляват по-голямата част от заетите хора, както и добавената стойност в икономиката на ЕС. Следователно предизвикателствата, които ограничават техния капацитет за растеж и конкуренция, могат да повлияят отрицателно на капацитета на регионалните икономики да се развият. На свой ред, ограниченията на регионалното икономическо развитие могат допълнително да повлияят върху капацитета на МСП да растат и да се конкурират, създавайки порочен кръг, засягащ цялата регионална бизнес и икономическа среда.

Първо, съществуват дълбоки различия между и вътре в държавите-членки по отношение на капацитета на регионите за иновации. Второ, иновативният капацитет на даден регион има дълбоко значение за способността му да се конкурира. И накрая, по-малкият капацитет за конкуренция предполага по-голямо излагане на рискове от глобализацията и технологичните промени.

За да се справи с пречките, ограничаващи растежа на МСП, описани по-горе, ЕС започна да фокусира политиката върху насърчаването и подкрепата на МСП, като издаде няколко стратегически документа като Договора от Лисабон (2007 г.), Интегрирана индустриална политика за ерата на глобализацията (2010 г.), По-силна Европа Индустрия за растеж и икономическо възстановяване (2012), План за действие „Предприемачество 2020“ (2012) и Инициатива за стартиране и мащабиране (2016) и много други документи като тези.

Ключови изводи: Анализ на политиките на ЕС показва, че има значително място за подобрене в подкрепата на ЕС за МСП, особено за справяне с трите основни предизвикателства, пред които са изправени в момента. ЕС може да направи повече за МСП чрез централизирани и децентрализирани политики, като подкрепя местните власти. Времето ще покаже как ще се представят програмите през 2021-2027 г., насочени към подкрепата на МСП, като Horizon Europe и InvestEU, в сравнение с предшестващите ги политики и програми.

Дейности

Наименование на дейността	
Формат: (лице в лице, онлайн, хибридно)	Онлайн
Цели на обучението	Да могат да се търсят добри практики онлайн, да се види какво е направено преди в конкретна област на интерес.
Необходими материали/оборудване	Интернет достъп, Компютър
Описание на дейността	За да проучи инспирирани и изпитани политически решения, идентифицирани чрез проекти в ЕС,

¹ Поредица от добри практики можете да намерите тук:

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/69fc6007-a970-11ea-bb7a-01aa75ed71a1>

	участникът трябва да отиде на https://www.interregeurope.eu/policy-solutions и да потърси конкретни проблеми и да види дали вече е предложено политическо решение в тази област.
Въпроси за дискусия	Намерихте ли това, което търсите? Беше ли решението, което Ви удовлетворява? Какво бихте направили по различен начин?
Предвидено време	30 мин.
Как тази дейност може да бъде адаптирана в различен формат?	Неприложимо
Бележки за учителя/фасилитатора	Осигурете конкретни теми, които да се търсят от участниците, вместо те да измислят свои собствени.

Допълнителна информация

Наименование на източника	Вид	Линк
Процес на вземане на решения в ЕС	Уебсайт	https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/decision-making-process_en
Подпомагане на предприемачеството	Уебсайт	https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/supporting-entrepreneurship_en
Интелигентна специализация, предприемачество и МСП: проблеми и предизвикателства пред ориентирана към резултати регионална политика на ЕС	Документ	https://link.springer.com/article/10.1007/s11187-016-9707-z
Подкрепа от ЕС за социалните предприемачи [Политически подкаст]	Видео	https://www.youtube.com/watch?v=2B9JegqPHSk
Политиката на ЕС и прилагането ѝ	Видео	https://www.youtube.com/watch?v=4GPLHuh3NKc
Публични политики за насърчаване на предприемачеството: Европейска перспектива	Публикация	João Leitão, Rui Baptista · 2009
Липсващите предприемачески политики обхващащи предприемачеството в Европа	Публикация	OECD, The European Commission · 2013

Тест

V1. Социалните предприемачи винаги търсят бизнес начинания с нестопанска цел, съсредоточени единствено върху усилията за производство на екологични продукти, обслужване на недостатъчно обслужени общности или фокусиране върху филантропични дейности.

- а) **Вярно**   б) **Невярно**

V2. Стандартният предприемачески цикъл на всяко начинание включва фазата на имитиране на другите и правене точно като тях, за да се избегнат грешки.

- а) **Вярно**   б) **Невярно**

V3. Политиките на ЕС по отношение на предприемачеството имат своите конкретни корени от края на 90-те до началото на 2010 г.

- а) **Вярно**   б) **Невярно**

V4. Политиките на ЕС се решават единствено въз основа на решенията на Комисията, без да се вземат предвид националните интереси, тъй като общият интерес на ЕС има по-висок статус.

- а) **Вярно**   б) **Невярно**

V5. Когато се правят политики, дефинициите трябва да имат значение, тъй като както подсказва терминът, дефиницията може да бъде субективна и различна в различните култури, поради което политиките могат да се тълкуват чрез местни дефиниции на използваните термини.

- а) **Вярно**   б) **Невярно**

V6. Европейската зелена сделка е свързана главно с политики в областта на горите и има за цел да спаси дърветата от изсичане.

- а) **Вярно**   б) **Невярно**

V7. Дигиталното предприемачество е особено важно в днешния свят с напредъка на мобилните технологии и особено мястото на социалните медии в живота на хората.

- а) **Вярно**   б) **Невярно**

V8. Както в миналото и както се вижда от документираните досега политики, политиките на ЕС за предприемачеството ще продължат да се сближават около насърчаването на конкурентоспособността и предприемачеството на МСП.

- а) **Вярно**   б) **Невярно**

V9. За разлика от иновационните екосистеми, където обикновено можете да намерите собственик на платформа в центъра на екосистемата, в предприемаческите екосистеми няма човек, който е отговорен за това.

- а) **Вярно**   б) **Невярно**

V10. Мрежата и агломерацията не са необходими за функционирането на предприемаческите фирми, тъй като всяка фирма има своя собствена сфера на дейност.

- а) **Вярно**   б) **Невярно**

Източници

- Ács, Z.J., Varga, A. Entrepreneurship, Agglomeration and Technological Change. *Small Bus Econ* 24, 323–334 (2005). <https://doi.org/10.1007/s11187-005-1998-4>
- European Commission, Executive Agency for Small and Medium-sized Enterprises, Tepper, P., McLennan, A., Hirt, R. (2020). *Making socially responsible public procurement work : 71 good practice cases*, Publications Office. <https://data.europa.eu/doi/10.2826/844552>
- European Commission. (n.d.). *Fueling Digital Entrepreneurship in Europe*. <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/5313/attachments/1/translations/en/renditions/native>
- European Commission. (2013). *ENTREPRENEURSHIP 2020 ACTION PLAN*. *Lex Europa*. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0795:FIN:en:PDF>
- Legislation. (n.d.). *European Union*. Retrieved October 26, 2022, from https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/decision-making-process/legislation_en
- OECD - *Social Entrepreneurship in Europe- An OECD-European Commission Project*. (n.d.). Retrieved October 26, 2022, from <https://www.oecd.org/cfe/leed/social-entrepreneurship-oecd-ec.htm>
- Programming and implementation*. (n.d.). *Regional Policy - European Commission*. Retrieved October 26, 2022, from https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/how/stages-step-by-step/
- Social Entrepreneur: Definition and Examples*. (2021, April 24). Investopedia. <https://www.investopedia.com/terms/s/social-entrepreneur.asp>
- UN. (2023). *Recover Better-Economic and Social Challenges and Opportunities*. https://www.un.org/development/desa/en/wp-content/uploads/2020/07/RECOVER_BETTER_0722-1.pdf

